

הנדון:

אין טרמפ דהילוכס להקמת האלטרנטיבה

טרמפ פייס פייס

שלושה המתניו ברציף תחנת הרכבת — גבר, אשה ונער. הם המתניו לרכבת שתבוא ותאסוף אותם.

כרמינגם הם תיארו לעצמם את עלייתם לקרון האורחים החשובים מאוד. זה היה צריך להתרחש בטקס מרשים. תזמורת של שירילכת. פרחים. נאומים. הימנונים. הם התכוננו לרגע הזה כמשך זמן רב, חודשים ואף שנים. לקראת המסע הם ערכו, יחדיו ובנפרד, רשימות של מי שיומנו להשתתף במסע — ובעיקר של מי שלא יורשו בשום פנים ואופן לעלות. כי זה היה צריך להיות מסע אקסקלוסיבי מאודי מאוד.

עם עלייתם לרכבת, כך קיוו, יקבעו הם את כיוון המסע ואת מהירותו. הם גם התכוונו לנאום את הנאומים ההגיגיים בתחנות הבאות. והנה, סוף-סוף, מסעו מרוחק את שאון הרכבת המתקרבת. הם התמתחו ולבשו חיובים של קבלת פנים.

ואז קרה משהו נורא. הרכבת חלפה על פניהם. היא לא נעצרה בכלל בתחנה. היא המשיכה בדרכה מבלי לשים אליהם לב.

הרכבת היא מפ"ם, ושלושת הטרמפאים הם קיוו שמפ"ם תפרוש מן המערך, תאסוף אותם בדרך, תקים מיפלגה חדשה ותציע להם את המקומות המרכזיים של הבימה. בעיניהם זה הצטייר כדבר טיבי לגמרי: מספק את כוודארה המאורגן בקיבוצים, את הכסף, את כושר האירגון ואת המוניטין הבורחים, והם יספקו את המנהיגות, את יחסי ההיכרות ואת המצע.

הם היו כל כך בטוחים בכך, שנקטו בשררה של פעולות הכנה. אחת מהן היתה פילוג שלי. בעליהבית של התוכנית, שריר ואלוני, הודיעו לרן כהן שהוא יוכל לעלות לרכבת רק אם הוא יפטר קודם לכן מכל חבריו — כמחצית חברי שלי" — שצידדו במגעים ישירים עם אש"ף ואף ניהלו דרישה עם הארגון הפלסטיני.

זה הנה — אפס. מפ"ם החליטה, ברוב קטן אך מכריע, שאינה רוצה לפרוש מן המערך. וגם המיעוט הגדול, שרגל בפרישה כלשהי, לא ראה את עצמו כחומר-אנושי מיותר, הממתין בקוצר-רוח לבוא מבחון.

הכל היה חלום באפסמיה. חלום ששיתק את תנועת-השלום כמשך זמן רב, שקיצץ את כנפיה ברגעים מכריעים בשנתיים האחרונות ושגרם לנוק רב.

יוסי שריר יישאר במיפלגת-העבודה. כוחו יהיה רל עוד יותר, כי ריבוי יודעים ששוב אין לו שום אופציה אחרת. אין לו חשק לפרוש ולהתייצב בראש רשימה עצמאית, שאין לה כמעט סיכוי לעבור את אחוזה-החסימה. הוא יסתפק גם להבא בהנפקת הודעות לכלי-התקשורת.

שולמית אלוני נשארת לכודה בתוך המערך, שמעשיו נוגדים את כל הרעיונות היפים שהשמיעה ערב הבחירות, ושבוכותם זכתה במנדט אחד. היא יש אופציה. היא יכולה להתייצב גם בבחירות הבאות כרשימה עצמאית, ומן הסתם תיבחר שוב — אם לא תקום רשימה אלטרנטיבית אמיתית.

ואילו רן כהן נשאר בראש השריד המודולל של שלי", שכל זכות-הקיום שלו היתה ההמתנה לרכבת. עכשיו אין זה אלא כלי סדוק וריק.

לוא הוא שיוכרתיקוהו, היו כל הטרמפטיים הפוטנציאליים יודעים כי אין זה רק חלום באפסמיה, אלא חלום במידבר — פאטא מורגנה המתרחקת מהווה-ההזיות הצמא ככל שהוא מנסה להתקרב אליה.

הרוב הזעום, שבו התקבלה החלטה, מטעה מאוד. למעשה לא היה שום סיכוי שמפ"ם תפרוש מן המערך. לכל היותר היתה יכולה לבצע שינוי סמאנטי — בירת במקום מערך, איגוד במקום ברית.

כדי לדעת זאת לא היה צורך בחוש נבואי. היה רק צורך ביריעת עובדות-היחיים, כמו שהן. **בקיבוצים: היו צריכים להבין את מפ"ם.**

הוועידה של מפ"ם היתה אכן מחזה יפהפה. יושבתי ביום השישי ליד שולחן של בית-קפה ברחוב דיונגוף, וראיתי את באייהוועידה עוברים על פני. זה עורר בי נוסטלגיה עזה לתקופה שהלטה. אילו קשישים סימפטיים! איזה נוער נהרר! גם הוועידה עצמה היתה שונה מכל ועידה מיפלגתית בימנו. לא היו השמצות אישיות. לא היו התנפלויות ודוניות של הסיעות זו על זו. לא

יכולים החברים ה...עירוניים של מפ"ם להשלות את עצמם ככל שירצו. בכל הברעה אמיתית תיקבע דעת הקיבוץ.

מפ"ם אינה יכולה להתפלג. כי פילוג במפ"ם יהיה כריב במישפחה, כגירושין בין בעל ואשה, כהיפרדות הורים מילדיהם. פילוג במפ"ם פירושו פילוג בקיבוצים — רעיון שעצם המחשבה עליו מחוויר את פני חבריה. עדיין לא הגליו הפצעים שנגרמו עלידי הפילוג הקטן של פרשת משה סנה לפני 30 שנה. פילוג אמיתי, פילוג גדול, הוא כעיני מפ"ם אסור-טבע שיש למנועו ככל מחיר שבכולם.

משום כך אין מפ"ם יכולה לקבל שום החלטה, שמיספר גדול של חברים מתנגדים לה בתוקף. גם בלא האוטוריטה העצומה של מאיר יערי ויעקב חזן — סמכות מוסרית המתבססת על מיעוטים של שני דורות — רי היה בשיקול זה כדי למנוע כל החלטה רדיקלית. **במפ"ם תתקבל תמיד, אחר ויכוח ממושך, החלטה שכל החברים יכולים**

המכובדים בוועידת-מפ"ם: הרכבת לא עצרה בתחנה

לחיות עימה. ובמיקרה הנדון, נטישת המערך והליכה למידבר אינן מתאימות לתנאי זה.

הקיבוץ הוא מיסגרת-יחיים, שיש בה רוח וחומר, חזון חברתי ומציאות גשמית מאוד. הקיבוץ הוא גם מיסגרת כלכלית. מיסלגה המבטאת בעיקר את הקיבוץ הארצי מוכרחה לקחת בחשבון את האינטרסים הכלכליים שלו. שום ריזן מדיני מושט אינו יכול להשליטה לרגע את ההיבט הכלכלי של כל החלטה. הנתקות מפ"ם מן הזרם המרכזי של משק-העובדים, ההסתדרות וכל האימפריה הכלכלית הארצית ששמה, תנועת-העבודה — החל בבנק הפועלים וכלה בתעשיות כור — פשוט אינה באה בחשבון. תזק לא יהיה רק ישיר ומיידי. הוא יהיה הרסני בטווח הארוך.

שהרי פרישה מן המערך תהיה סכירה רק אם הכוונה היא להקים מיפלגה חדשה, לחמת, רדיקלית, אנטי-מימסדית, מחוץ לקונסנוס הלאומי. שאם לא כן, כל העניין מגוחך. אין פורשים ממחנה גדול בגלל כמה הנדלים של ניואסיים.

אך אם מקימים מיפלגה רדיקלית כזאת, פירוש הדבר הנתקות מן הקונסנוס, ביודו ציבורי, הליכה במידבר שאין בו מעיינות שופעים ומסעירי. תהיה לכך גם השלכה כלכלית. מי שעומד מחוץ למחנה אינו יכול לעשות עסקים פורחים בתוכו. הממשלה לא תעניק תקציבים ביר נדיבה למיעוטיה של

מיפלגה שאינה שייכת למיסד ולקונסנוס. ההשתייכות למערך היא צינור-החיבור למאגר הכלכלי המרכזי של המדינה. לכן יכלו העסקנים לנאום ולהשת- להב. האנשים הרציניים במפ"ם, שאינם מופיעים בכלי-התיקשורת, ידעו שהפ- רישה היא איזולת.

אחרי כל מערכת השיקולים והחשבות — שאיש לא דיבר עליהם בוועידה, אך שכל הפסוטה: כתיבה אותם היטב — עמדה השאלה: **ל ש מ ה ?**

ניתוח זה מכאיב, כמו פרישה מן המערך והקמת מיפלגה חדשה, יכול היה להיות סביר רק כאשר יש לגוף הפרוש מסר שהוא כה שונה, כה מהפכני, כה רדיקאלי, עד כי אין להעלות על הדעת ישיבה משותפת במערך אחד עם מי שאינו שותף למסר הזה. זה היה קורה מעצמו — למשל — אילו הצביעו 10 חבריה-הכנסת של מפא"י — ושותפיהם נגד המילחמה בלבנון בהצבעה המכרעת, ביום השלישי של המילחמה. אילו הצביעה מיפלגה-העבודה בעד המילחמה ומפ"ם נגדה, היה נוצר מצב של פילוג. **מיפלגת-העבודה אבל זה לא קרה.** מיפלגת-העבודה הצביעה בעד המילחמה ובעד ממשלת בני-השרון, ואנשי מפ"ם ושותפיה לא השתתפו בהצבעה.

ההבדל בין תמיכה על-תנאי במילחמה ובין הימנעות מהצבעה עליה אינו מחייב פרישה. יש לזכור כי מפ"ם, לא פרשה מן הממשלה באוקטובר 1956, כאשר יצא דויד בנגוריון למילחמה תוקפנית מובהקת, שאותה תיכנן בזמן, מבלי לספר על כך למפ"ם. מפ"ם היתה נגד המילחמה ההיא, אך נשארה בממשלה אשר יזמה, תיכננה וניהלה אותה.

אילו רגלה מפ"ם באמונה שיורי אנדרופוב הוא שמש-העמים, כמו יוסף סטאלין המנוח בשעתו, יתכן שהיה מקום לפרישה. אבל מפ"ם היא פראמרקאית בדיוק כמו מיפלגת-העבודה, אם לא יותר.

יתכן שהיה צורך לפרוש אילו האמינה מפ"ם שיש לפתוח במשאומתן עם אש"ף על הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל. אבל מפ"ם שוללת רעיון זה. כמו מיפלגת-העבודה, בעלי רעיון המיפלגה החדשה אף קבעו, בפירוש כתנאי בלי-עבור, שלא יתקבלו אליה אותם חברי-שלי" שניהלו את הדרשה עם ראשי אש"ף.

אם כן, מה היה טעם בפרישה? בשום עניין מהותי אין ניגוד רדיקאלי בין מפ"ם ומיפלגת-העבודה. יש סערים, אך אין תהום שאי-אפשר לגשר על פניה.

מפ"ם אינה עומדת מחוץ לקונסנוס הלאומי, ואינה רוצה לעמוד שם, שאינה מתייחסת אל השותפה הצוערת במדינה מינימלית של התחשבות, יש השערות סטאטיסטיות — מפוקפקות מאד — שהליכה לבחירות בשתי רשימות נפרדות יכולה להגדיל את סך-הכלל במנדט אחד, שניים או שלושה.

אבל בגוף רציני — ומפ"ם היא גוף רציני מאוד — אין תיכונות גורמלים להחלטה ודחשבוניות מפוקפקים גורמלים להחלטה גורלית, העלולה להוביל לאסון.

פרישה זו נגמרה. בוועידת מפ"ם לא נקברה תוכנית גדולה, שהיה בה כדי להציל את המדינה. נקבר רק חלום, שלא היה בו ממש מלכתחילה.

מי שרצה לתפוס טרמפ על מפ"ם, נשאר בטרמפ-אופיה. זהו בעייתם, לא בעייה לאומית.

הבעיה הלאומית היא איך תקום ככל זאת המיפלגה האלטרנטיבית, שתציג לעיני המדינה תוכנית רדיקאלית חדשה לפיתרון כעיתיה, שתתייצב מול הליכוד המערך גם יחד, שלא תהיה בתוך הקונסנוס הלאומי החמים והנח. **אבל לבעייה זו אין קשר למפ"ם. מי שרוצה לצאת למסע הדיסטורני, אינו חולם על טרמפ דהילוכס.**

מאת אודי אבנרי